

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра медсестринства

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Проректор з навчально-методичної роботи  
Л.І.Фалько  
2019 р.



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ**

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Спеціалізація: медсестринство


2019-2020 навчальний рік



Робоча програма навчальної дисципліни «Медсестринство у внутрішній медицині» для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробник: Чугін А.О., старший викладач кафедри  (Чугін А.О.)

Робоча програма затвердження на засіданні кафедри медсестринства  
Протокол від “28” 08 2019 року № 1

Завідувач кафедри медсестринства  (Габрель Р.Т.)

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 10	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна	
	Спеціальність (професійне спрямування): 223 «Медсестринство»	<b>Рік підготовки:</b>	
		3-й	
	Загальна кількість годин - 300	<b>Семестр</b>	
		7-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Ступінь вищої освіти: бакалавр	<b>Лекції</b>	
		48 год.	
		<b>Практичні</b>	
		98 год.	
		<b>Лабораторні</b>	
		- год.	
		<b>Самостійна робота</b>	
154 год.			
Вид контролю: іспит			

### Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:  
для денної форми навчання- 300 год.; 146 год. - аудиторні заняття, 154 год. - самостійна робота (40% до 60%).

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета дисципліни:** оволодіти медсестринським процесом при патології внутрішніх органів, який здійснюється в такій послідовності:

1. Визначення захворювання.
2. Етіологія.
3. Класифікація за клінічними проявами, перебігом, стадіями, активністю патологічного процесу, ускладненнями і т. ін., що необхідно для загальної орієнтації медичної сестри.
4. Медсестринський процес у клініці внутрішніх хвороб:
  - I етап — медсестринське обстеження (скарги пацієнта, анамнестичні дані, об'єктивно);
  - II етап — медсестринська діагностика (перераховані медсестринські діагнози — ознаки захворювання, на які медична сестра може впливати, надавати допомогу пацієнтові в межах своєї компетенції);

III етап — планування медсестринських втручань за схемою:  
— підготовка пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень;

- підготовка пацієнта до інструментальних методів обстеження;
- спостереження за пацієнтом та вирішення його дійсних проблем;
- виконання призначень лікаря;
- вирішення супутніх проблем і потреб пацієнта;
- навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду;

IV етап — реалізація плану медсестринських втручань, де розшифровуються всі пункти III етапу;

V — етап оцінювання результатів медсестринських втручань та корекція їх.

5. Профілактика захворювань: первинна і вторинна.

За навчальним планом “Медсестринство у внутрішній медицині” вивчають на другому і третьому роках навчання.

Види навчальних занять згідно з навчальним планом:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна (індивідуальна) позааудиторна робота студентів.

Предметна (циклова) комісія терапевтичних дисциплін має право вносити зміни до навчальної програми залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але відповідно до вимог кінцевих цілей освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) і освітньо-професійної підготовки (ОПП) за фахом підготовки та навчальним планом (у межах 15 %).

Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях. Рекомендується застосовувати такі засоби визначення рівня знань студентів: комп’ютерні тести, розв’язування типових та проблемно-ситуаційних задач, контроль практичних навичок на муляжах, рольові ігри тощо.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

#### **I. Загальні:**

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації.
- Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.
- Здатність до міжособистісної взаємодії.
- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- Здатність реалізувати свої права та обов’язки як члена суспільства,
- усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Основи законодавства України про охорону здоров’я;
- Накази та інструктивні листи МОЗ України, які регламентують роботу лікувальних закладів;
- Моральну та юридичну відповідальність за збереження професійної таємниці;

- Сучасний стан захворюваності на хірургічні та онкологічні захворювання в регіоні, Україні, світі.

## **II. Фахові:**

- Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та наказів МОЗ України, матеріалів ВООЗ.
- Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в медсестринській практиці.
- Здатність інтерпретувати теоретичні знання при вивченні дисциплін гуманітарної та соціально-економічної профілю, дисциплін природничо-наукового циклу в практичній діяльності.
- Здатність використовувати теоретичні знання та практичні уміння в результаті вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки для виконання сестринських втручань відповідно до клінічних протоколів та стандартів сестринської діяльності.
- Здатність усвідомлювати етичні елементи філософії сестринської справи, дотримуватись принципів сестринської етики та деонтології, викладених у клятві Флоренс Найтінгейл та Етичному кодексі Міжнародної ради медичних сестер.
- Здатність усвідомлювати важливість самоосвіти та самовиховання в житті та діяльності медичної сестри, безперервності процесів навчання та професійного удосконалення.
- Здатність дотримуватись мистецтва спілкування в медсестринстві та комунікативного зв'язку з пацієнтами.
- Здатність орієнтуватись у визначенні основних потреб людини згідно з рекомендаціями Європейського регіонального бюро ВООЗ для медичних сестер Європи.
- Здатність організувати етапи сестринського процесу.
- Здатність застосовувати практичні знання та вміння для розв'язання завдань, пов'язаних з етапами сестринського процесу.
- Здатність оцінювати стан пацієнта з метою встановлення медсестринського діагнозу, планування сестринських втручань, їх реалізацію і корекцію.
- Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-протиепідемічного режиму та виконання заходів щодо профілактики внутрішньолікарняної інфекції.
- Здатність виконувати залежні сестринські втручання в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.
- Здатність виконувати незалежні, залежні та взаємозалежні сестринські втручання при наданні медичної допомоги за принципом сімейної та паліативно-хоспісної допомоги тяжкохворим.
- Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики захворювань та поліпшення здоров'я.
- Здатність проводити сестринську педагогіку з тяжкохворими та їх родичами з метою навчання їх самодогляду та профілактики потенційних проблем.
- Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.

- Здатність забезпечувати належне зберігання та використання наркотичних та сильнодіючих лікарських засобів медичного призначення в умовах лікувально-профілактичних закладів.
- Здатність організовувати систему адміністративного діловодства та документування в умовах лікувально-профілактичних закладів згідно з нормативно-правовими актами України.
- Здатність проводити адаптаційні заходи для профілактики синдрому вигорання медичних сестер.
- Здатність оцінювати принципи здорового способу життя і дотримуватись

## 2. Програма навчальної дисципліни

### ***Кредит 1. Вчення про медсестринство у внутрішній медицині. Методи обстеження пацієнта в клініці внутрішніх хвороб***

#### **Тема 1. Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби.**

Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби, їх місце серед інших клінічних дисциплін у системі підготовки медсестри. Основні історичні етапи розвитку внутрішньої медицини в Україні. Внесок академіків М.П. Кончаловського, Г.Ф.Образцова, М.Д. Стражеско, М.М. Губергріца, Ф.Г. Яновського,

В.М. Іванова, В.Х. Василенка, Л.Т. Малої, професора Г.Й. Яновського та інших у розвиток вітчизняної внутрішньої медицини.

#### **Тема 2. Деонтологічні особливості спілкування з пацієнтом. Відпрацювання практичних навичок**

Принципи організації та методи надання лікувально-профілактичної допомоги пацієнтам в Україні. Основи законодавства України з питань охорони здоров'я населення і довкілля. Пропаганда санітарних знань, гігієнічне та фізичне виховання населення, формування здорового способу життя, боротьба зі шкідливими звичками. Роль медсестри в реалізації цих завдань. Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом, апаратурою тощо. Поняття про хворобу, етіологію, патогенез, періоди, стадії, діагностику, клінічний та медсестринський діагнози, прогноз, перебіг, види лікування, профілактику.

### ***Кредит 2. Методи обстеження пацієнта медичною сестрою у клініці внутрішніх хвороб.***

#### **Тема 3. Додаткові методи обстеження: лабораторні та інструментальні**

Суб'єктивний та об'єктивні методи обстеження пацієнтів. Медсестринський процес в клініці внутрішніх хвороб. Опитування пацієнта медичною сестрою (паспортні дані, скарги, анамнез хвороби, анамнез життя). Обстеження пацієнта в межах компетенції медичної сестри. Додаткові методи обстеження: лабораторні та інструментальні (функціональні, комп'ютерна томографія, рентгенологічні тощо). Підготовка пацієнта, правила взяття біологічного матеріалу для досліджень, транспортування його в лабораторію.

#### **Тема 4. Радіоізотопні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні**

Участь медсестри в підготовці пацієнтів та проведенні інструментальних обстежень. Значення додаткових методів дослідження для з'ясування клінічного діагнозу та динаміки перебігу хвороби. Заходи і засоби особистої професійної

безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження. Токсономія медсестринських діагнозів. Перший етап медсестринського процесу: опитування пацієнта (паспортні дані, скарги, анамнез хвороби, анамнез життя), правила та послідовність проведення їх медичною сестрою. Виявлення проблем пацієнта (дійсних та супутніх, пріоритетних, потенційних). Огляд пацієнта: оцінка його загального стану, свідомості, положення в ліжку, загальний огляд пацієнта та окремих систем і органів. Суть та значення фізичних методів обстеження (антропометрія, визначення частоти дихальних рухів, підрахунок і характеристика пульсу, вимірювання артеріального тиску) для встановлення медсестринських діагнозів. Медсестринська діагностика на основі отриманих даних.

### **Тема 5. Функціональні методи діагностики. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні**

Оволодіння особливостями підготовки пацієнтів до різних лабораторних досліджень, правилами й технікою взяття біоматеріалу для досліджень. Оформлення направлень і доставка досліджуваного матеріалу до лабораторії.

Підготовка пацієнта до різних досліджень сечі: загального аналізу, за методами Зимницького, Нечипоренка. Взяття харкотиння для загального та бактеріологічного досліджень. Підготовка пацієнта для загального аналізу крові та взяття крові для біохімічного, серологічного та бактеріологічного досліджень.

Підготовка пацієнта і взяття калу для копрологічного дослідження, на виявлення гельмінтів та приховану кров. Взяття шлункового вмісту фракційним методом для дослідження. Внутрішньошлункова рН-метрія. Взяття дуоденального вмісту фракційним методом. Відвідування структурних підрозділів лікувальнопрофілактичних закладів, які здійснюють інструментальну діагностику. Оволодіння методиками підготовки пацієнтів до основних інструментальних методів обстеження (рентгенологічних, комп'ютерної томографії тощо) і функціональної діагностики (електрокардіографії, спірографії, пневмотахометрії), значення цих методів у діагностиці захворювань внутрішніх органів. Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, під час роботи з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методів обстеження. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

### ***Кедит 3. Хвороби органів дихання. Професійні захворювання та отруєння.***

### **Тема 6. Основні прояви захворювань органів дихання. Поняття про хронічні неспецифічні захворювання легень (ХНЗЛ): бронхіт, бронхоектатична хвороба.**

Основні прояви захворювань органів дихання. Поняття про хронічні неспецифічні захворювання легень (ХНЗЛ): бронхіт, бронхоектатична хвороба. Причини, класифікація. Медсестринський процес при обструктивних захворюваннях легень. Ускладнення. Профілактика. Бронхіальна астма. Етіологія, роль алергенів у виникненні захворювання. Медсестринський процес при бронхіальній астмі. Клінічна картина нападу бронхіальної астми, невідкладна допомога та профілактика в міжприступний період, критерії ефективності медсестринських втручань.



## **Тема 7. Туберкульоз легень. Пневмоконіоз. Пневмоконіоз. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок**

Туберкульоз легень. Етіологія, класифікація туберкульозу. Медсестринський процес при туберкульозі легень: медсестринська діагностика, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань при обстеженні, спостереженні та догляді за пацієнтом. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Специфічна і неспецифічна профілактика туберкульозу. Наказ МОЗ України з боротьби та запобігання туберкульозу.

Суть пневмоконіозу. Класифікація залежно від виду пилу та його структури. Медсестринський процес при пневмоконіозі: медсестринське обстеження, виявлення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика професійних хвороб та отруєнь.

Вібраційна хвороба. Визначення. Медсестринський процес при вібраційній хворобі. Профілактика.

### **Тема 8. Пневмонія Абсцес легенів. Променева хвороба**

Пневмонія. Сучасна класифікація: позалікарняна, набута пневмонія, внутрішньолікарняна (шпитальна, нозокоміальна), аспіраційна та пневмонії з тяжкими дефектами імунітету. Етіологія, морфологічні зміни. Медсестринський процес при пневмонії. Можливі ускладнення. Профілактика. Плеврит сухий та ексудативний. Визначення, класифікація. Медсестринський процес при плевриті. Значення плевральної пункції в діагностиці та лікуванні. Профілактика. Абсцес легенів. Визначення. Медсестринський процес при абсцесі легенів. Профілактика. Емфізема легенів. Визначення. Медсестринський процес при емфіземі легенів. Профілактика. Пневмосклероз. Визначення. Медсестринський процес при пневмосклерозі. Профілактика. Професійні інтоксикації свинцем, хлорорганічними, фосфорорганічними, ртуть-органічними, миш'яковмісними сполуками. Медсестринський процес. Профілактика. Променева хвороба. Медсестринський процес. Профілактика. Онкопатологія органів дихання. Медсестринський процес при раку легень. Профілактика онкологічних уражень органів дихання. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці та особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Пульмонологія"».

### ***Кредит 4. Хвороби серцево-судинної системи***

## **Тема 9. Основні ознаки захворювань серцево-судинної системи.**

### **Ревматична хвороба.**

Основні ознаки захворювань серцево-судинної системи.

## **Тема 10. Вади серця. Міокардит, ендокардит, перикардит**

Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Етіологія. Медсестринський процес при стенокардії. Діагностичні критерії, основні принципи лікування. Надання невідкладної допомоги в разі нападу. Догляд за пацієнтами, первинна та вторинна профілактика.

Вади серця. Класифікація. Набуті вади серця. Етіологія. Класифікація набутих вад серця: поняття про стеноз та недостатність, компенсацію та декомпенсацію. Медсестринський процес при набутих вадах серця залежно від їх клінічних форм. Профілактика набутих вад серця.

Міокардит, ендокардит, перикардит (різної етіології). Визначення суті, причини. Медсестринський процес при міокардиті, ендокардиті, перикардиті. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

### **Тема 11. Артеріальна гіпертензія. Атеросклероз.**

Артеріальна гіпертензія. Етіологія. Медсестринський процес при гіпертонічній хворобі. Участь медичної сестри у діагностиці. Принципи лікування.

Дієтотерапія. Гіпертонічний криз, клінічні прояви, невідкладна допомога.

Ускладнення артеріальної гіпертензії: інфаркт міокарда, інсульт, нефросклероз, аневризма аорти. Атеросклероз. Визначення, чинники ризику, форми атеросклерозу. Участь медсестри у лікуванні, дієтотерапії, профілактиці.

Гостра серцева недостатність: серцева астма, набряк легень. Причини. Клінічні прояви. Невідкладна допомога. Гостра судинна недостатність (непритомність, колапс, шок). Причини. Класифікація. Клінічні прояви, діагностика, невідкладна допомога. Правила техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом. Хронічна недостатність кровообігу. Причини. Медсестринський процес. Порушення серцевого ритму. Поняття про синусову тахікардію, брадикардію, аритмію, екстрасистолію, миготливу аритмію. Роль медсестри в догляді та опіці за пацієнтами з аритміями.

### **Кредит 6. Захворювання органів травлення**

#### **Тема 14. Гострий гастрит. Хронічний гастрит. Виразкова хвороба шлунка та 12-п кишки. Рак шлунка.**

Основні симптоми захворювань шлунка. Гострий гастрит. Етіологія.

Медсестринський процес при гострому гастриті: медсестринське обстеження, медсестринські діагнози, планування медсестринських втручань (взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, надання невідкладної допомоги, особливості догляду за пацієнтом, принципи дієтотерапії та лікування).

Роль медичної сестри в профілактиці захворювання. Хронічний гастрит типу А, В. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при хронічних гастритах.

Профілактика хронічного гастриту. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Етіологія, роль *Helicobacter pylori*. Класифікація. Участь медсестри у здійсненні сучасних методів діагностики, лікуванні, дієтотерапії.

Ускладнення виразкової хвороби: їх клінічні прояви, невідкладна допомога при них, догляд за пацієнтами. Диспансеризація пацієнтів із захворюваннями шлунка.

Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Гастроентерологія”». Виконання медсестринського процесу при виразковій хворобі шлунка і дванадцятипалої кишки. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта і взяття біологічного матеріалу для лабораторних

досліджень; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, ендоскопічного). Надання невідкладної долікарської допомоги при ускладненнях виразкової хвороби. Виконання лікарських призначень. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання. Рак шлунка. Медсестринський процес. Профілактика. Виконання заходів і засобів професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження. Специфіка роботи медсестри в гастроентерологічному відділенні

### **Тема 15. Хронічний гепатит. Цироз печінки. Холецистит та жовчнокам'яна хвороба**

Хронічний гепатит. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при хронічних гепатитах, цирозі печінки, холециститах та жовчнокам'яній хворобі: медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Виконання лікарських призначень. Оцінювання результатів виконання плану медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика захворювань. Невідкладна допомога при гострих станах (шлунковостравохідній кровотечі, печінковій недостатності, жовчній коліці).

### **Тема 16. Хронічний панкреатит. Хронічний ентерит. Хронічний коліт**

Хронічний панкреатит. Медсестринський процес при хронічному панкреатиті. Профілактика хронічного панкреатиту. Хронічний ентерит. Медсестринський процес при хронічному ентериті. Профілактика хронічного ентериту. Хронічний коліт. Медсестринський процес при хронічному коліті. Профілактика хронічного коліту.

### ***Кредит 7. Хвороби нирок та сечовивідних шляхів***

**Тема 17. Гломерулонефрит гострий та хронічний. Хронічна хвороба нирок**  
Основні симптоми та синдроми захворювань нирок та сечовивідних шляхів. Методи діагностики. Гломерулонефрит гострий та хронічний. Етіологія, роль бета-гемолітичного стрептококу групи А. Класифікація. Медсестринський процес при гломерулонефриті: медсестринське обстеження, визначення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань. Реалізація плану медсестринських втручань. Надання невідкладної допомоги при еклампсії, нирковій гіпертензії. Первинна і вторинна профілактика, диспансерне спостереження.

### **Тема 18. Пієлонефрит**

Пієлонефрит гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес при пієлонефриті: медсестринське обстеження, визначення дійсних проблем пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального клінічного аналізу сечі, проби за методами Зимницького, Нечипоренка, бактеріологічного, визначення чутливості до антибіотиків); підготовка пацієнта до проведення інструментальних обстежень (екскреторної урографії, комп'ютерної томографії, хромоцистоскопії). Особливості спостереження та догляду за пацієнтом. Принципи лікування та профілактики.

### **Тема 19. Нирково-кам'яна хвороба**

Нирковокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки. Особливості догляду за пацієнтами. Профілактика захворювання.

***Кредит 8. Ревматичні та системні хвороби сполучної тканини.***

***Алергійні захворювання***

**Тема 20. Ревматоїдний артрит. Деформівний остеоартроз.**

Ревматична хвороба. Етіологія. Медсестринський процес при ревматичній хворобі. Методи діагностики при ревматичній хворобі, участь медичної сестри в їх проведенні. Принципи лікування. Профілактика: первинна, вторинна. Здійснення мотивованого догляду та опіки над пацієнтом.

**Тема 21. Системний червоний вовчак. Системна склеродермія, дерматоміозит та ін.**

Медсестринський процес при захворюваннях сполучної тканини (ревматоїдному артриті, деформівному остеоартрозі, системному червоному вовчаку, системній склеродермії, дерматоміозиті та ін.). Методи діагностики при системних захворюваннях, участь медичної сестри в їх проведенні. Принципи лікування та профілактики. Здійснення мотивованого догляду та опіки над пацієнтом з ураженням сполучної тканини.

**Тема 22. Поняття про алергію та алергійні реакції .**

Поняття про алергію та алергійні реакції. Загальна характеристика екзо- та ендоеалергенів. Поняття про імунологічні механізми розвитку алергійних реакцій. Основні типи алергійних реакцій. Поняття про алергійні реакції реагінового типу (I тип), цитотоксичного типу (II тип), імунокомплексну алергічну реакцію (III тип) та алергічну реакцію гіперчутливості клітинного типу (IV тип). Клінічні прояви. Медсестринський процес та невідкладна допомога при основних алергічних захворюваннях: бронхіальній астмі, полінозах, кропив'янці, алергодерматиті, медикаментозній алергії, харчовій алергії, анафілактичному шоку, набряку Квінке.

***Кредит 9. Хвороби системи крові***

**Тема 23. Анемія. Постгеморагічна (гостра, хронічна), залізодефіцитна,**

Сучасний погляд на кровотворення. Функції гемопоетичної системи: транспортна, захисна, гемостатична, регуляційна електролітів і води, терморегуляційна, зв'язок між органами і тканинами.

**Тема 24. Анемія. Мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (набута, вроджена).**

Анемія. Визначення, етіологія, класифікація. Основні симптоми при анемії. Постгеморагічна (гостра, хронічна), залізодефіцитна, мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (набута, вроджена). Медсестринський процес при анемії: медсестринське обстеження, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, визначення рівня заліза в сироватці крові, копрології) та інструментальних обстежень (різних видів ендоскопії, ЕКГ тощо). Вирішення дійсних проблем та потреб пацієнта. Принципи лікування. Профілактика.

**Тема 25. Гемобластоз. Гострий мієлоїдний та лімфоїдний лейкоз**

Гемобластоз. Визначення. Етіологія. Класифікація пухлинних захворювань кровотворної і лімфоїдної тканин. Медсестринський процес при гострому мієлоїдному та лімфоїдному лейкозі, хронічних мієлопроліферативних

захворюваннях (хронічному мієлолейкозі, справжній поліцитемії, ідіопатичному мієлофіброзі, есенціальній тромбоцитемії) та лімфопроліферативних процесах. Медсестринська діагностика, планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стеральної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика. Геморагічні захворювання. Визначення. Етіологія, класифікація. Медсестринський процес при геморагічних захворюваннях (тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі): визначення, дійсні проблеми пацієнта, медсестринські діагнози. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, коагулограми, рентгенографії суглобів, МРТ, МЯР тощо). Виконання лікарських призначень. Профілактика.

### ***Кредит 10. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Охорона праці в галузі.***

#### **Тема 26. Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло. Гіпотиреоз.**

##### **Мікседема.**

Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло.

Гіпотиреоз. Мікседема. Визначення. Етіологія. Медсестринський процес при хворобах щитоподібної залози: підготовка пацієнта до проведення специфічних додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Виконання призначень лікаря. Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Профілактика захворювань щитоподібної залози.

#### **Тема 27. Цукровий діабет.**

Цукровий діабет. Визначення. Етіологія, чинники ризику. Класифікація.

Медсестринський процес при цукровому діабеті: визначення дійсних проблем пацієнта, медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення додаткових методів обстеження (загального та біохімічного аналізів крові, крові на рівень глюкози, глюкозотолерантного тесту, аналізу сечі на глюкозу, УЗД підшлункової залози, обстеження очного дна, ЕКГ тощо). Невідкладна допомога при гіпер- та гіпоглікемічній комі. Лікування медикаментозне та дієтотерапія. Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії та дієтотерапії. Диспансеризація, профілактика.

Ожиріння. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес при ожирінні. Ступені ожиріння (їх критерії) за різними методиками.

Значення раціонального харчування та фізичної активності в профілактиці аліментарного ожиріння.

Оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	практ	Сам роб
<b>Кредит 1. Вчення про медсестринство у внутрішній медицині.</b>					
1.	<b>Тема 1.</b> Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби.	14	2	4	8
2.	<b>Тема 2.</b> Деонтологічні особливості спілкування з пацієнтом. Відпрацювання практичних навичок	16	2	4	10
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>4</b>	<b>8</b>	<b>18</b>
<b>Кедит 2. Методи обстеження пацієнта медичною сестрою в клініці внутрішніх хвороб</b>					
3.	<b>Тема 3.</b> Додаткові методи обстеження: лабораторні та інструментальні	10	2	4	4
4.	<b>Тема 4.</b> Радіоізотопні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	10	2	4	4
5.	<b>Тема 5.</b> Функціональні методи діагностики. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	10	2	4	4
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>6</b>	<b>12</b>	<b>12</b>
<b>Кедит 3. Хвороби органів дихання. Професійні захворювання та отруєння</b>					
6.	<b>Тема 6.</b> Основні прояви захворювань органів дихання. Поняття про хронічні неспецифічні захворювання легень (ХНЗЛ): бронхіт, бронхоектатична хвороба.	12	2	4	4
7.	<b>Тема 7.</b> Туберкульоз легень. Пневмоконіоз. Пневмоконіоз. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок	10		2	8
8.	<b>Тема 8.</b> Пневмонія Абсцес легенів. Променева хвороба	8	2	4	4
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>4</b>	<b>10</b>	<b>16</b>
<b>Кредит 4. Хвороби серцево-судинної системи</b>					
9	<b>Тема 9.</b> Основні ознаки захворювань серцево-судинної системи. Ревматична хвороба.	8	2	2	4
10	<b>Тема 10.</b> Вади серця. Міокардит, ендокардит, перикардит	12	2	4	6
11	<b>Тема 11.</b> Артеріальна гіпертензія. Атеросклероз.	10	2	2	6
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>6</b>	<b>8</b>	<b>16</b>
<b>Кредит 5 Хронічна недостатність кровообігу.</b>					
12	<b>Тема 12.</b> Ішемічна хвороба серця, стенокардія.	16	2	6	8
13	<b>Тема 13.</b> Інфаркт міокарда.	14	2	6	6
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>4</b>	<b>12</b>	<b>14</b>
<b>Кредит 6. Захворювання органів травлення</b>					
14	<b>Тема 14.</b> Гострий гастрит.Хронічний гастрит. Виразкова хвороба шлунка та 12-п кишки. Рак шлунка.	10	2	4	4
15	<b>Тема 15.</b> Хронічний гепатит. Цироз печінки. Холецистит та жовчнокам'яна хвороба	10	2	4	4
16	<b>Тема 16.</b> Хронічний панкреатит. Хронічний ентерит. Хронічний коліт	10		4	6
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>4</b>	<b>12</b>	<b>14</b>
<b>Кредит 7. Хвороби нирок та сечовивідних шляхів</b>					
17	<b>Тема 17.</b> Гломерулонефрит гострий та хронічний.Хронічна хвороба нирок	10	2	4	4
18	<b>Тема 18.</b> Пієлонефрит	10	2	4	4
19	<b>Тема 19.</b> Нирково-кам'яна хвороба	10		4	6
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>4</b>	<b>12</b>	<b>14</b>
<b>Кредит 7. Ревматичні та системні хвороби сполучної тканини. Алергійні захворювання</b>					
20	<b>Тема 20.</b> Ревматоїдний артрит. Деформівний остеоартроз.	10	2	4	4
21	<b>Тема 21.</b> Системний червоний вовчак. Системна склеродермія,	10	2	2	6

	дерматоміозит та ін.				
22.	<b>Тема 22.</b> Поняття про алергію та алергійні реакції .	10	2	4	4
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>6</b>	<b>10</b>	<b>14</b>
<b>Кредит 9.Хвороби системи крові</b>					
23	<b>Тема 23.</b> Анемія. Постгеморагічна (гостра, хронічна), залізодефіцитна,	10	2	2	6
24	<b>Тема 24.</b> Анемія.Мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (набута, вроджена).	10	2	2	6
25	<b>Тема 25.</b> Гемобластоз. Гострий мієлоїдний та лімфоїдний лейкоз	10	2	2	6
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>18</b>
<b>Кредит 10. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Охорона праці в галузі</b>					
26	<b>Тема 26.</b> Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло. Гіпотиреоз. Мікседема.	14	2	4	8
27.	<b>Тема 27.</b> Цукровий діабет.	16	2	4	10
<b>Разом</b>		<b>30</b>	<b>4</b>	<b>8</b>	<b>18</b>
<b>Усього</b>		<b>300</b>	<b>48</b>	<b>98</b>	<b>154</b>

### Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
<b>Кредит 1. Вчення про медсестринство у внутрішній медицині.</b>		
1	<b>Тема 1.</b> Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби.	4
2	<b>Тема 2.</b> Деонтологічні особливості спілкування з пацієнтом. Відпрацювання практичних навичок	4
<b>Кредит 2. Методи обстеження пацієнта медичною сестрою в клініці внутрішніх хвороб</b>		
3	<b>Тема 3.</b> Додаткові методи обстеження: лабораторні та інструментальні здійснення спостереження і догляду за пацієнтами з різними захворюваннями органів дихання; надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах (кровохарканні, легеневій кровотечі, задишці, бронхоспазмі, ядусі тощо); асистування лікареві під час проведення плевральної пункції; виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (застосування гірчичників, проведення інгаляцій, опромінення кварцовою лампою, виконання йодної сітки); взяття харкотиння для дослідження (загального, бактеріологічного та визначення чутливості флори до антибіотиків); виконання проби Манту; підрахунок частоти дихальних рухів (ЧДР); вимірювання температури тіла, записування результатів у температурний листок; ведення листків лікарських призначень; розведення та введення антибіотиків; виконання всіх видів ін'єкцій (внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних); ведення медсестринської документації; навчання само- та взаємодогляду пацієнта та його оточення; <input type="checkbox"/> дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в лікувально-профілактичному закладі. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.	4
4	<b>Тема 4.</b> Радіоізотопні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	4
5	<b>Тема 5.</b> Функціональні методи діагностики. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні	4
<b>Кредит 3. Хвороби органів дихання. Професійні захворювання та отруєння</b>		
6	<b>Тема 6.</b> Основні прояви захворювань органів дихання. Поняття про хронічні неспецифічні захворювання легень (ХНЗЛ): бронхіт, бронхоектатична хвороба.	4

	Виконання медсестринського процесу при хронічних обструктивних захворюваннях легень: бронхіті, бронхіальній астмі, бронхоектатичній хворобі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його наявних проблем і встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Надання допомоги пацієнтам при задишці, кашлі та ядусі. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття харкотиння для лабораторних досліджень; підготовка пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, бронхоскопії, спірометрії).	
7	<b>Тема 7. Туберкульоз легень. Пневмоконіоз. Пневмоконіоз.</b> Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду: застосування індивідуальних інгаляторів, виконання дихальної гімнастики. Профілактика нападів ядухи. Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Пульмонологія”».	8
8	<b>Тема 8. Пневмонія . Абсцес легенів. Променева хвороба.</b> Медсестринський процес при пневмоніях, плевритах. Оцінювання стану пацієнта на основі медсестринського обстеження. Додаткові методи обстеження пацієнтів з легеневою патологією (взяття харкотиння на загальний клінічний аналіз, цитологічне та бактеріологічне дослідження, на антибіотикограму), участь медсестри у проведенні плевральної пункції. Діагностична і лікувальна мета плевральної пункції. Складання плану вирішення дійсних проблем пацієнта, здійснення медсестрою мотивованого догляду та опіки. Невідкладна долікарська допомога при критичному зниженні температури тіла.	4
<b>Кредит 4. Хвороби серцево-судинної системи</b>		
9	<b>Тема 9. Основні ознаки захворювань серцево-судинної системи. Ревматична хвороба.</b> Критерії оцінювання стану пацієнта при гострій і хронічній серцево-судинній недостатності. Невідкладна долікарська допомога при непритомності, судинному та кардіогенному шоку, колапсі, серцевій астмі, набряку легень. Виявлення медичною сестрою дійсних проблем пацієнта при хронічній серцевій недостатності з різними клінічними стадіями (I, ІА, ІВ, ІІІ). Участь медсестри у діагностиці. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація.	2
10	<b>Тема 10. Вади серця. Міокардит, ендокардит, перикардит</b> Медсестринський процес при набутих вадах серця. Виявлення дійсних проблем пацієнта при порушенні геодинаміки з мітральними та аортальними вадами серця. Критерії оцінювання стану пацієнта у фазі компенсації та декомпенсації. Складання медичною сестрою плану вирішення дійсних проблем пацієнта та медсестринських втручань, їх реалізація. Здійснення догляду та опіки над пацієнтами з набутими вадами серця. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження. Специфіка роботи медичної сестри в кардіологічному відділенні (стаціонарі), відділенні (палаті) інтенсивної терапії. Дотримання правил техніки безпеки, професійної безпеки та охорони праці в галузі. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».	4
11	<b>Тема 11. Артеріальна гіпертензія. Атеросклероз.</b> Виявлення дійсних проблем пацієнта при артеріальній гіпертензії та	2



	<p>атеросклерозі. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження пацієнта. Функції медсестри у вирішенні дійсних проблем пацієнта, у діагностичному та лікувальному процесах, мотивованому догляді та опіці. Невідкладна долікарська допомога при ускладнених та неускладнених гіпертонічних кризах. Профілактика артеріальної гіпертензії та атеросклерозу. Дотримання особистої гігієни та безпеки медичної сестри. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”». Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки та охорони праці в галузі під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров’ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження.</p>	
<b>Кредит 5. Хронічна недостатність кровообігу</b>		
12	<p><b>Тема 12. Ішемічна хвороба серця, стенокардія.</b>  Виявлення дійсних проблем пацієнта при стенокардії. Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Больовий напад, невідкладна долікарська допомога. Медсестринський процес.  Виявлення дійсних проблем пацієнта при стенокардії та інфаркті міокарда. Критерії оцінювання стану пацієнта. Методи діагностики (лабораторні та інструментальні), участь медичної сестри в їх проведенні. Особливості роботи медичної сестри в блоках інтенсивної терапії. Невідкладна долікарська допомога при больовому нападі та при гострих ускладненнях інфаркту міокарда (кардіогенний шок, набряк легень, серцева астма та ін.). Правила використання наркотичних засобів. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика. Дотримання особистої гігієни та професійної безпеки медичної сестри. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».</p>	6
13	<p><b>Тема 13. Інфаркт міокарда.</b>  Медсестринський процес при гострому інфаркті міокарда. Перша допомога. Ведення пацієнта з неускладненим інфарктом міокарда. Ускладнення: кардіогенний шок, аритмії, тромбоемболії, перфорація перегородки, аневризма шлуночка, синдром Дреслера. Атипові форми інфаркту міокарда. Роль медичної сестри у здійсненні лікування та виходжуванні пацієнтів. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».</p>	6
<b>Кредит 6. Захворювання органів травлення</b>		
14	<p><b>Тема 14. Гострий гастрит. Хронічний гастрит. Виразкова хвороба шлунка та 12-п кишки. Рак шлунка.</b>  Виконання медсестринського процесу при гострому і хронічному гастриті. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, до проведення інструментальних обстежень. Виконання лікарських призначень. Профілактика гастриту.  Виконання медсестринського процесу при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення мед сестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, до проведення інструментальних обстежень. Виконання лікарських призначень. Профілактика виразкової хвороби.  Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров’ю та іншим біологічним матеріалом,</p>	4

	інструментальних методах обстеження, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.	
15	<p><b>Тема 15. Хронічний гепатит. Цироз печінки. Холецистит та жовчнокам'яна хвороба</b></p> <p>Виконання медсестринського процесу при хронічному гепатиті. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень (УЗД, радіоізотопного сканування, лапароскопії, пункційної біопсії печінки). Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання.</p> <p>Оцінювання стану пацієнта на основі суб'єктивного та об'єктивного обстежень, виявлення дійсних проблем пацієнта при цирозі печінки, портальній гіпертензії. Медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта та участь в лабораторних дослідженнях та інструментальних обстеженнях (радіоізотопному скануванні, УЗД печінки, біопсії, лапароскопії, езофагодуоденоскопії), спостереження та догляд за пацієнтом, виконання призначень лікаря. Невідкладна долікарська допомога при ускладненнях (стравохідно-шлунковій кровотечі, печінковій комі, набряковому синдромі, геморагічному синдромі). Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.</p> <p>Виконання медсестринського процесу при захворюваннях жовчного міхура та жовчновивідних шляхів. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація, вирішення дійсних проблем та потреб пацієнта. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття дуоденального вмісту для лабораторного дослідження, до проведення інструментальних обстежень (УЗД, холецистографії). Виконання призначень лікаря. Невідкладна допомога при жовчній коліці. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки.</p>	4
16	<p><b>Тема 16. Хронічний панкреатит. Хронічний ентерит. Хронічний коліт</b></p> <p>Виконання медсестринського процесу при захворюваннях підшлункової залози та шлунково кишкового тракту. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація, вирішення дійсних проблем та потреб пацієнта. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття дуоденального вмісту для лабораторного дослідження, до проведення інструментальних обстежень (УЗД, холецистографії). Виконання призначень лікаря. Невідкладна допомога при жовчній коліці. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки.</p>	4
<b>Кредит 7. Хвороби нирок та сечовивідних шляхів</b>		
17	<p><b>Тема 17. Гломерулонефрит гострий та хронічний. Хронічна хвороба нирок</b></p> <p>Хронічна хвороба нирок. Етіологія. Класифікація, стадії. Методи діагностики (ренографія, сканування, комп'ютерна томографія). Принципи лікування. Види діалізу. Трансплантація нирки. Особливості спостереження, догляду та опіки над пацієнтами. Правила техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском,</p>	4

	<p>балонами з газом.</p> <p>Виявлення дійсних проблем пацієнтів при гломерулонефриті. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Планування медсестринських втручань та їх реалізація: підготовка пацієнта та взяття сечі для загального клінічного дослідження, проби за методами Зимницького, Нечипоренка; підготовка до інструментальних обстежень (УЗД нирок, офтальмоскопії, ЕКГ). Догляд за пацієнтами з патологією нирок (зважування пацієнтів, антропометрія, застосування сечоприймача та підкладного судна, визначення водного балансу). Принципи лікування та дієтотерапії. Первинна і вторинна профілактика. Дотримання правил Виявлення дійсних проблем пацієнта при хронічній хворобі нирок на основі даних медсестринського обстеження, оцінювання стану пацієнта. Складання плану медсестринських втручань, його реалізація: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, біохімічного аналізу крові, загального аналізу сечі, проби за методом Зимницького) та інструментальних обстежень (радіоізотопного сканування нирок, УЗД нирок, рентгенографії нирок, радіонуклідної ренографії). Надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах. Відвідування відділення гемодіалізу. Ознайомлення з методами очищення крові. Участь медичної сестри в профілактиці та диспансеризації урологічних хворих. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Специфіка роботи медичної сестри в нефрологічному відділенні, відділенні гемодіалізу. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.</p>	
18	<p><b>Тема 18. Пієлонефрит</b></p> <p>Виявлення дійсних проблем пацієнтів при пієлонефриті. Медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Підготовка пацієнта та участь медичної сестри в проведенні обстежень (взяття сечі для аналізів, ренографії тощо). Виконання лікарських призначень. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика.</p>	4
19	<p><b>Тема 19. Нирково-кам'яна хвороба</b></p> <p>Медсестринський процес при нирково-кам'яній хворобі: виявлення дійсних проблем пацієнта, проведення медсестринського обстеження та оцінювання стану пацієнта. Планування та реалізація плану медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення лабораторних досліджень (загального аналізу крові, загального аналізу сечі) та інструментальних обстежень (УЗД нирок, екскреторної урографії, комп'ютерної томографії, рентгенографії нирок). Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки. Сучасні методи лікування (літоліз, літотрипсія). Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом</p>	4
<b>Кредит 8. Ревматичні та системні хвороби сполучної тканини. Алергійні захворювання</b>		
20	<p><b>Тема 20. Ревматоїдний артрит. Деформівний остеоартроз.</b></p> <p>Виявлення дійсних проблем пацієнта. Обстеження пацієнта з ревматичною хворобою. Здійснення медичною сестрою мотивованого догляду та опіки над пацієнтом з ураженням суглобів (накладання зігрівального компресу, надання зручного положення суглобам). Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Основні принципи лікування. Профілактика: первинна, вторинна.</p> <p>Здійснення медсестринського процесу при ревматоїдному артриті. Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Підготовка пацієнтів до додаткових методів обстеження (рентгенографії суглобів). Особливості догляду за пацієнтами з ревматоїдним артритом.</p>	4

21	<b>Тема 21. Системний червоний вовчак. Системна склеродермія, дерматомиозит та ін.</b> Виявлення дійсних проблем пацієнтів із захворюваннями сполучної тканини (системним червоним вовчаком, склеродермією тощо). Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Підготовка пацієнтів до додаткових методів обстеження (рентгенографії, комп'ютерної томографії, артроскопії, тесту на антиядерні антитіла, тесту на антитіла до ДНК). Реалізація медсестринського процесу.	2
22	<b>Тема 22. Поняття про алергію та алергійні реакції .</b> Участь медичної сестри в обстеженні пацієнтів з проявами бронхіальної астми, полінозу, кропив'янки, алергодерматиту, медикаментозної алергії, харчової алергії, анафілактичного шоку. Виявлення основних клінічних симптомів (ранніх). Методи проведення алергологічних тестів: провокаційних, аплікаційних, скарифікаційних, внутрішньошкірних, підшкірних. Надання невідкладної допомоги при виникненні алергійних реакцій та лікування. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду та запобіганню повторних нападів алергії. Специфіка роботи медичної сестри в алергологічному відділенні. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом	4
<b>Кредит 9. Хвороби системи крові</b>		
20	<b>Тема 23. Анемія. Постгеморагічна (гостра, хронічна), залізодефіцитна.</b> Виконання медсестринського процесу при анемії: постгеморагічній, залізодефіцитній, Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, біохімічного, копрології тощо) та інструментальних обстежень (різних видів ендоскопії, ЕКГ тощо). Надання невідкладної долікарської допомоги при гемолітичному кризі. Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом та профілактиці анемії.	2
21	<b>Тема 24. Анемія. Мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (набута, вроджена).</b> Виконання медсестринського процесу при анемії: мегалобластній, гіпо- і апластичній, гемолітичній. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, біохімічного, копрології тощо) та інструментальних обстежень (різних видів ендоскопії, ЕКГ тощо). Надання невідкладної долікарської допомоги при гемолітичному кризі. Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом та профілактиці анемії.	2
22	<b>Тема 25. Гемобластоз. Гострий мієлоїдний та лімфоїдний лейкоз</b> Виконання медсестринського процесу при гострому лейкозі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стеральної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом. Виконання медсестринського процесу при хронічному мієлолейкозі, ідіопатичному мієлофіброзі, справжній поліцитемії, хронічному лімфолейкозі, злюкисних лімфомах.	2
<b>Кредит 10. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Охорона праці в галузі</b>		
23	<b>Тема 26. Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло. Гіпотиреоз. Мікседема.</b> Реалізація медсестринського процесу при гіперфункції щитоподібної залози.	4

	Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Надання невідкладної долікарської допомоги при тиреотоксичному кризі. Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці гіпертиреозу. Виявлення дійсних проблем пацієнта при гіпотиреозі. Визначення його стану на основі медсестринського обстеження. Мікседема. Додаткові методи діагностики (гормональне дослідження крові, ізотопне сканування, рентгенодіагностика, цитологічне дослідження, УЗД). Принципи лікування. Роль медичної сестри у спостереженні, догляді та опіці над пацієнтами. Реалізація медсестринського процесу при ендемічному зобі. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, УЗД, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці ендемічного вола. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Ендокринологія”».	
25	<b>Тема 27. Цукровий діабет.</b> Медсестринський процес при цукровому діабеті. Виявлення дійсних проблем пацієнта при інсулінонезалежному та інсулінозалежному цукровому діабеті, при його ускладненнях. Вирішення медсестрою дійсних проблем і потреб пацієнта. Особливості інсулінотерапії. Невідкладна допомога при коматозних станах (гіперглікемічній та гіпоглікемічній комі). Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії, раціонального харчування. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Ендокринологія”». Виявлення проблем пацієнта при ожирінні. Клінічні прояви. Медсестринська діагностика. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці. Навчання пацієнта та його оточення контролю за вагою, правилам раціонального харчування, ЛФК. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом	4
	<b>Всього</b>	98

Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
<b>Кредит 1. Вчення про медсестринство у внутрішній медицині.</b>		
1	<b>Тема 1. Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби.</b>	8
2	<b>Тема 2. Деонтологічні особливості спілкування з пацієнтом. Відпрацювання практичних навичок</b>	10
<b>Кредит 2. Методи обстеження пацієнта медичною сестрою в клініці внутрішніх хвороб</b>		
3	<b>Тема 3. Додаткові методи обстеження: лабораторні та інструментальні</b>	4
4	<b>Тема 4. Радіоізотопні методи обстеження. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні</b>	4
5	<b>Тема 5. Функціональні методи діагностики. Відпрацювання підготовки пацієнта до обстеження та участь у їх проведенні</b>	4
<b>Кредит 3. Хвороби органів дихання. Професійні захворювання та отруєння</b>		
6	<b>Тема 6. Основні прояви захворювань органів дихання. Поняття про хронічні неспецифічні захворювання легень (ХНЗЛ): бронхіт, бронхоектатична хвороба.</b>	4
7	<b>Тема 7. Туберкульоз легень. Пневмоконіоз. Пневмоконіоз. Медсестринський процес. Відпрацювання практичних навичок</b>	8

8	<b>Тема 8.</b> Пневмонія Абсцес легенів. Променева хвороба	4
<b>Кредит 4. Хвороби серцево-судинної системи</b>		
9	<b>Тема 9.</b> Основні ознаки захворювань серцево-судинної системи. Ревматична хвороба.	4
10	<b>Тема 10.</b> Вади серця. Міокардит, ендокардит, перикардит	6
11	<b>Тема 11.</b> Артеріальна гіпертензія. Атеросклероз.	6
<b>Кредит 5. Хронічна недостатність кровообігу</b>		
12	<b>Тема 12.</b> Ішемічна хвороба серця, стенокардія.	8
13	<b>Тема 13.</b> Інфаркт міокарда.	6
<b>Кредит 6. Захворювання органів травлення</b>		
14	<b>Тема 14.</b> Гострий гастрит. Хронічний гастрит. Виразкова хвороба шлунка та 12-п кишки. Рак шлунка.	4
15	<b>Тема 15.</b> Хронічний гепатит. Цироз печінки. Холецистит та жовчнокам'яна хвороба	4
16	<b>Тема 16.</b> Хронічний панкреатит. Хронічний ентерит. Хронічний коліт	6
<b>Кредит 7. Хвороби нирок та сечовивідних шляхів</b>		
17	<b>Тема 17.</b> Гломерулонефрит гострий та хронічний. Хронічна хвороба нирок	4
18	<b>Тема 18.</b> Пієлонефрит	4
19	<b>Тема 19.</b> Нирково-кам'яна хвороба	6
<b>Кредит 8. Ревматичні та системні хвороби сполучної тканини. Алергійні захворювання</b>		
20	<b>Тема 20.</b> Ревматоїдний артрит. Деформівний остеоартроз.	4
21	<b>Тема 21.</b> Системний червоний вовчак. Системна склеродермія, дерматоміозит та ін.	6
22	<b>Тема 22.</b> Поняття про алергію та алергійні реакції .	4
<b>Кредит 9. Хвороби системи крові</b>		
20	<b>Тема 23.</b> Анемія. Постгеморагічна (гостра, хронічна), залізодефіцитна,	6
21	<b>Тема 24.</b> Анемія. Мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (набута, вроджена).	6
22	<b>Тема 25.</b> Гемобластоз. Гострий мієлоїдний та лімфоїдний лейкоз	6
<b>Кредит 10. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Охорона праці в галузі</b>		
23	<b>Тема 26.</b> Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло. Гіпотиреоз. Мікседема.	8
25	<b>Тема 27.</b> Цукровий діабет.	10
<b>Всього</b>		<b>154</b>

## 5. Методи навчання

При організації навчального процесу з даної дисципліни використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (досліди, вправи, відпрацювання навичок в аудиторіях, оснащених тренажерами та стимуляторами, лікарнях, реферати).

- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

- в аспекті управління навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота.

## 6. Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється на практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, виконання практичних завдань та ін. за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою, а також статтями у періодичних виданнях, в яких висвітлені питання, що розглядаються;

- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

- правильність виконання практичних завдань.

Самостійна робота студентів з дисципліни повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;

- вміння застосовувати набуті знання на практиці;

- володіння розумовими процесами;

- мобільність і критичність мислення;

- володіння засобами обробки інформації;

- здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних і лабораторних заняттях.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

**Підсумковий контроль** забезпечує оцінку результатів навчання студентів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – іспит.

### 7. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведений в таблиці 1.

Під час іспиту застосовується наступна шкала оцінювання:

#### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для іспиту
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>	задовільно	
60-63	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

#### Перелік питань до іспиту

1. Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби. Внесок українських вчених у розвиток вітчизняної терапії.
2. Основні принципи охорони здоров'я людини в Україні.
3. Медсестринство в клініці внутрішніх хвороб, його роль.
4. Основні клінічні прояви захворювань органів дихання, методи діагностики.
5. Бронхіт гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
6. Бронхіальна астма. Етіологія. Медсестринський процес при бронхіальній астмі. Астматичний статус, невідкладна допомога.
7. Пневмонія. Визначення. Класифікація. Позалікарняна (позашпитальна) пневмонія. Етіологія. Медсестринський процес при позалікарняній пневмонії.
8. Внутрішньолікарняна (нозокоміальна) пневмонія. Етіологія. Медсестринський процес.



9. Плеврит. Визначення. Класифікація. Медсестринський процес при ексудативному плевриті.
10. Бронхоектатична хвороба. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
11. Абсцес легень. Етіологія. Медсестринський процес при абсцесі легень залежно від періоду хвороби.
12. Туберкульоз легень. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес. Діагностика, ускладнення, принципи лікування, специфічна і неспецифічна профілактика. Постанова Уряду з боротьби та запобігання туберкульозу.
13. Рак легень. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
14. Емфізема, пневмосклероз. Визначення, причини, медсестринський процес, профілактика.
15. Гострі алергійні хвороби. Поняття про алергози та алергійні реакції негайного та сповільненого типу. Клінічні прояви анафілактичного шоку, набряку Квінке, кропивниці, сироваткової хвороби. Невідкладна допомога, профілактика.
16. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань серцево-судинної системи.
17. Ревматична хвороба. Етіологія. Медсестринський процес.
18. Набуті вади серця. Визначення, причини. Медсестринський процес.
19. Артеріальна гіпертензія. Етіологія. Медсестринський процес. Гіпертонічний криз, клінічні прояви, невідкладна допомога.
20. Атеросклероз. Визначення, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес.
21. Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Стенокардія. Визначення. Етіологія. Форми, класи стенокардії. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги при нападі стенокардії.
22. Медсестринський процес при гострому інфаркті міокарда. Перша допомога. Медсестринське ведення пацієнта з неускладненим інфарктом міокарда. Можливі ускладнення в ході захворювання. Атипові форми інфаркту міокарда. Догляд та опіка над пацієнтами.
23. Гостра серцева недостатність. Серцева астма, набряк легень: причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.
24. Гостра судинна недостатність. Класифікація. Непритомність, колапс, шок. Причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.
25. Хронічна недостатність кровообігу. Роль Київської школи терапевтів у розробленні класифікації хронічної серцевої недостатності. Медсестринський процес.
26. Порушення серцевого ритму. Поняття про синусову тахікардію, брадикардію, екстрасистолію, миготливу аритмію. Участь медсестри в діагностико-лікувальному процесі.
27. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань травного каналу.
28. Гострий гастрит. Причини. Медсестринський процес.
29. Хронічний гастрит А, В. Етіологія. Медсестринський процес.
30. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки. Етіологія. Основні клінічні синдроми. Медсестринський процес при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки. Можливі ускладнення виразкової хвороби, їх клінічні прояви, невідкладна допомога.

31. Рак шлунка. Етіологія, чинники ризику. Класифікація. Медсестринський процес.
32. Ентерит. Етіологія. Медсестринський процес.
33. Коліт. Етіологія. Медсестринський процес.
34. Хронічний панкреатит. Етіологія. Медсестринський процес.
35. Хронічний гепатит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес.
36. Цироз печінки. Поняття, причини, класифікація. Медсестринський процес.
37. Холецистит. Визначення, причини, класифікація. Медсестринський процес.
38. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Клінічні прояви жовчної коліки, невідкладна допомога.
39. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань нирок та сечовивідних шляхів.
40. Гломерулонефрит гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
41. Пієлонефрит гострий та хронічний. Етіологія. Медсестринський процес.
42. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія. Медсестринський процес. Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки.
43. Хронічна хвороба нирок. Етіологія. Медсестринський процес. Види діалізу. Особливості догляду за пацієнтами.
44. Основні клінічні прояви, методи діагностики захворювань органів кровотворення.
45. Анемія. Поняття, класифікація, етіологія. Медсестринський процес при постгеморагічній, залізодефіцитній, гіпо- та апластичній, гемолітичній анемії.
46. Гемобластоз. Поняття, причини, класифікація. Медсестринський процес при гострому лейкозі.
47. Хронічний мієлопроліферативний лейкоз (мієлолейкоз, сублейкемічний мієлоз, еритремія). Стадії, клінічні прояви, картина крові. Медсестринський процес.
48. Хронічний лімфопроліферативний лейкоз (хронічний лімфолейкоз, мієломна хвороба). Медсестринський процес.
49. Злоякісні лімфоми і лімфосаркоми. Медсестринський процес.
50. Геморагічні захворювання. Причини, класифікація.
51. Медсестринський процес при тромбоцитопенічній пурпурі, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі.
52. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань опорно-рухового апарату. Ревматоїдний артрит. Етіологія. Класифікація. Медсестринський процес при ревматоїдному артриті.
53. Системний червоний вовчак. Етіологія. Медсестринський процес.
54. Склеродермія. Етіологія. Медсестринський процес.
55. Пневмоконіоз. Причини. Медсестринський процес.
56. Вібраційна хвороба, інтоксикація свинцем та пестицидами. Причини, клінічні прояви. Невідкладна допомога. Профілактика.
57. Дифузне токсичне воло. Етіологія. Медсестринський процес.
58. Гіпотиреоз. Мікседема. Етіологія. Медсестринський процес.
59. Цукровий діабет. Визначення, причини. Класифікація. Медсестринський процес. Можливі ускладнення. Невідкладна допомога при комах (гіпо- та гіперглікемічній).
60. Специфіка роботи медичної сестри в терапевтичних відділеннях різного профілю. Правила охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час

роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

## 8. Рекомендована література

### Основна

Внутрішні хвороби / за ред. М.С. Расіна. — Полтава: Форпіка, 2002. — 468 с.  
Литвиненко В.І. Сестринська справа. — К.: Знання, 2008. — 820 с. Медсестринство у внутрішній медицині: навч. посіб. / М.Б. Шегедин, І.А. Шуляр, Л.М. Подносова, Л.П. Дацко, О.Т. Шавала. — К.: Медицина, 2009. — 176 с. Медсестринство у внутрішній медицині: підручник / О.С. Стасишин, Н.Я. Іванів, Г.П. Ткачук та ін. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 536 с. Ослопов В.Н., Богоявленская О.В. Общий уход за больными в терапевтической клинике. — М.: Издат. дом “Гэотар-мед”, 2004. — 210 с. Пропедевтика внутрішніх хвороб / за ред. Ю.І. Децика. — К.: Здоров’я, 2000. — 546 с. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими / За заг. ред. д.м.н., проф. А.В. Єпішина. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. Середюк Н.М., Вакалюк І.П. Внутрішня медицина. Терапія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 668 с. Файник А.Ф., Бродик О.В. Невідкладні стани в клініці внутрішніх захворювань. — Львів: Фенікс, 2002. Федорів Я.Р. Патологія системи дихання. — Львів: Видавничий дім “Науціліус”, 2001. Хворостінка В.М., Журавльова Л.В., Мойсеєнко Т.А. Факультетська терапія. — Харків: Факт, 2000. Додаткова Никитин А.В., Переверзев Б.М., Гусманов А.К. Основы диагностики заболеваний внутренних органов. — М.: МарТ, 2003. Огороков А.Н. Диагностика болезней внутренних органов. — М.: Медицинская литература, 2000. Огороков А.Н. Лечение болезней внутренних органов. — М.: Медицинская литература, 2000. Смолева Э.В. Сестринское дело. — Ростов н/Д.: Фенікс, 2004. Справочник терапевта / под ред. академика РАМН Н.Р. Полеева; в 2 кн. — М.: Оникс XXI век, Мирообразование, 2003. Шегедин М.Б. Медсестринство в Україні: навч. посіб. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. Шегедин М.Б., Мудрик Н.О. Історія медицини та медсестринства. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. Шишкин А.Н., Слепых Л.А. Практикум по внутренним болезням: Ведение больных в терапевтической клинике: Методическое пособие. — СПб: Лань, 2002.

### 9. Інформаційні ресурси

1. Президент України – [www.prezident.gov.ua](http://www.prezident.gov.ua).
2. Верховна Рада України – [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
3. Кабінет Міністрів України – [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua).
4. Міністерство охорони здоров’я України – <http://www.moz.gov.ua>.
5. Міністерство інфраструктури України – [www.mtu.gov](http://www.mtu.gov).
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій – [www.dsns.gov.ua](http://www.dsns.gov.ua).
7. Міністерство юстиції України – [www.minjust.gov.ua](http://www.minjust.gov.ua).
8. Державний комітет статистики України – [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).
9. Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського – [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua).
10. Організація об’єднаних націй – [www.un.org/russian/esa/index.html](http://www.un.org/russian/esa/index.html).